

Werkgeversadvies coronavirus

Zo blijft werkend Nederland gezond en veilig aan het werk

ArboNed

Gezond ondernemen. Daar zijn wij voor.

Advies voor bedrijfscontinuïteit inzake het nieuwe coronavirus (COVID-19)

Colofon

Versiedatum

Dit document is voor het laatst herzien op 12 maart 2020. De inhoud van dit advies is gebaseerd op de beschikbare informatie op bovenstaande datum.

Samenstelling

Dit advies is samengesteld met behulp van het Corona outbreak management team van HumanTotalCare. Dit team bestaat uit de directeur Medische Zaken, (bedrijfs)artsen, een senior arbeids- & organisatieadviseur, de manager organisatieadvies, arbeidshygiënisten en de preventiemedewerker die verbonden zijn aan HumanTotalCare of een van haar merken: ArboNed, HumanCapitalCare, Mensely of Focus. Dit team is bereikbaar via coronavirus@arbond.nl

Meer informatie

- Met algemene vragen over het coronavirus kunt u terecht bij [het RIVM](#). Telefonisch is het RIVM bereikbaar via het speciale telefoonnummer 0800-1351.
- www.rijksoverheid.nl
- www.thuisarts.nl
- www.who.int

Disclaimer

Dit document is samengesteld door HumanTotalCare B.V. HumanTotalCare B.V. is de holdingvennootschap van de aan haar gelieerde vennootschappen ArboNed B.V., HumanCapitalCare B.V., Ba5 Zuidwest B.V. (Bedrijfsartsen5), Mensely B.V. en Focus Nederland B.V. Dit document dient als hulpmiddel voor het opstellen van een continuïteitsplan en is met zorg samengesteld op basis van de meest recente beschikbare informatie. U kunt aan dit document geen rechten ontlenen. HumanTotalCare en de aan haar gelieerde vennootschappen aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid voor eventuele schade die ontstaat door het gebruik van de geleverde informatie in dit document. Het is slechts toegestaan om dit document te verveelvoudigen met de navolgende bronvermelding: Werkgeversadvies coronavirus HumanTotalCare B.V. onder vermelding van de versiedatum.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	4
Over het nieuwe coronavirus (COVID-19)	6
Maatregelen	9
Weren van de werkplek	9
Thuiswerken.....	9
Hygiënemaatregelen.....	9
Social distancing: contact met anderen verminderen	10
Reizen naar/vanuit het buitenland	10
Kwetsbare werknemers	11
Coronavirus op de werkplek	11
Terugkeer naar de werkplek.....	12
Wet- en regelgeving	13
Bedrijfscontinuïteitsplan	14
1. Centraal crisisteam.....	14
2. Risicoprofiel	15
3. Zorgmaatregelen.....	16
4. Continuïteitsmanagement	16
Bijlage 1 Thuiswerken i.v.m. COVID-19	17
Bijlage 2 Inventarisatie kritieke (ondersteunende) processen.....	18
Bijlage 3 Inventarisatie kwetsbaarheden/afhankelijkheden.....	19
Bijlage 4 Inventarisatie weerbaarheidsmaatregelen	20

Inleiding

Pandemie

De verspreiding van het coronavirus is inmiddels door de World Health Organization (WHO) officieel geïdentificeerd als een pandemie. Dit betekent dat een groot deel van de wereldbevolking in aanraking zal komen met het coronavirus (COVID-19)¹. Dit is een complexe situatie waarbij er geen standaard oplossingen bestaan. Om u van dienst te kunnen zijn, hebben wij dit werkgeversadvies opgesteld, waarmee we beogen de:

1. veiligheid van werknemers te waarborgen.
2. aandacht te vragen voor bedrijfscontinuïteit.
3. verspreiding van het coronavirus te vertragen.

De richtlijnen en geboden informatie van [het RIVM](#) en de overige betrouwbare bronnen zijn hierbij leidend. Aanvullend daarop geeft dit werkgeversadvies een advies gericht op de werksituatie.

Internationaal en historisch perspectief

We kunnen leren van pandemieën uit de geschiedenis en van de aanpak van andere landen bij het bestrijden van het coronavirus. Het creëren van sociale afstand en verminderen van nauwe contacten heeft de verspreiding van virussen met succes vertraagd, zowel in het verleden als nu bijvoorbeeld in China, Singapore en Hong Kong. Hoe eerder wordt gestart en hoe meer mensen meedoen met deze maatregelen, hoe succesvoller deze zijn. Zoals premier Rutte al zei: 'We moeten dit met zijn allen doen, alle zeventien miljoen Nederlanders.'

Nu de tijd

Nu deze virusuitbraak officieel tot een pandemie is verklaard en er verspreiding is onder de algemene bevolking, vinden wij dat het nu tijd is om grotere maatregelen te nemen. Het is van het allergrootste belang om de verspreiding van dit virus zoveel mogelijk te vertragen. Iedere dag dat het virus wordt vertraagd, levert tijdswinst op voor de gezondheidszorg wat leidt tot een grotere kans op een volledig herstel voor alle patiënten.

Het coronavirus kan zich niet meer verder verspreiden als er voldoende immuniteit is onder de wereldbevolking. Dat is het geval wanneer:

- Mensen immuun worden na besmet te zijn geweest met het coronavirus.
- Mensen immuun worden nadat er een vaccin beschikbaar wordt. Dit duurt waarschijnlijk nog anderhalf tot twee jaar.
- Mensen immuun zijn, omdat ze van nature ongevoelig zijn voor dit virus.

Verspreiding onder de Nederlandse bevolking

Op termijn zal dit virus zich verspreiden onder de algemene bevolking van heel Nederland. Het valt te verwachten dat hierdoor het aantal mensen dat ziek wordt steeds sneller zal toenemen.

---

¹ De wetenschappelijke benaming van het nieuwe coronavirus is SARS-CoV-2. In dit document wordt de benaming gebruikt zoals deze ook gehanteerd wordt door het RIVM, namelijk: COVID-19.

Wij moeten, naar verwachting zeker het komend half jaar, leren leven en werken in aanwezigheid van het coronavirus. Desondanks is het van belang dat onze maatschappij, waaronder uw organisatie, optimaal blijft functioneren en dat de gezondheidszorg waar mogelijk wordt ontlast. Het vertragen van het virus is essentieel om grootschalige afwezigheid van werknemers en piekbelasting van de gezondheidszorg te voorkomen. Vanuit het oogpunt van goed werkgeverschap en goed werknemerschap is het aan beide partijen om er alles aan te doen besmetting te voorkomen en in goed overleg de besluiten te nemen.

Over het nieuwe coronavirus (COVID-19)

Het nieuwe coronavirus (COVID-19) is sinds december 2019 bekend en heeft zich sindsdien verspreid over diverse regio's en landen.

De eerste ziekteverschijnselen bestaan onder andere uit:

- Luchtwegklachten: hoesten, keelpijn, niezen, verstopte neus, loopneus.
- Koorts (temperatuur hoger dan 38 graden Celsius), rillingen.
- Kortademigheid.

Praktisch houden we er nu rekening mee dat er een kans is op besmetting met het nieuwe coronavirus (COVID-19) indien men:

- contact heeft gehad met een besmet persoon.
- in een risicogebied is geweest.

Definitie risicogebied

Een risicogebied is een land/regio waar het coronavirus wijdverspreid is. Hierbij volgt dit werkgeversadvies de definitie van het RIVM. Op moment van publicatie behoren de volgende landen/regio's tot de risicogebieden: China, Hong Kong, Macau, Taiwan, Singapore, Iran, Zuid-Korea, Japan en Italië. Een actueel overzicht vindt u in de [Q&A van het RIVM](#).

Griep versus coronavirus

Er komt steeds minder normale griep voor, de griepepidemie is officieel voorbij. Naarmate er meer tijd verstrijkt, wordt het waarschijnlijker dat ervaren griepklachten door het coronavirus worden veroorzaakt.

Ondanks dat het nieuwe coronavirus qua klachten lijkt op een griepvirus draagt het een groter risico. Ten eerste omdat er (in tegenstelling tot het griepvirus) geen immuniteit bestaat onder de bevolking, derhalve worden er mogelijk meer mensen ziek. Ten tweede omdat het sterftcijfer van het coronavirus hoger lijkt te zijn dan dat van de normale wintergriep.

Tot dusver is bekend dat de meeste patiënten een mild ziektebeeld hebben, dat qua klachten vergelijkbaar is met de griep. Echter een deel van de patiënten heeft een ernstiger ziektebeeld waarbij behandeling en opname in het ziekenhuis nodig is. Vooral nog ligt het actuele sterftcijfer op circa 2,3%. Dit sterftcijfer is afhankelijk van de beschikbare capaciteit van ziekenhuizen om alle patiënten op te vangen en hen een adequate behandeling te geven. In de ideale situatie is het sterftcijfer 0,9%, bij een overbelasting van de gezondheidszorg kan het sterftcijfer oplopen tot 6,5%.

Behandeling in het ziekenhuis

Bij 80% van de mensen geeft het virus milde klachten die thuis kunnen worden afgewacht. Deze mensen hebben een goed en volledig herstel, meestal binnen twee weken. Echter, 20% van de mensen heeft gedurende deze ziekte (COVID-19) behandeling nodig in het ziekenhuis. Deze behandeling bestaat vaak uit het tijdelijk ondersteunen van de ademhaling door zuurstof toe te dienen. De meest intensieve manier van zuurstof toedienen gebeurt op de intensive care (IC) waarbij beademingsapparatuur nauwgezet de ademhaling ondersteunt en aanvult. Het is van het allergrootste belang dat de gezondheidszorg genoeg capaciteit heeft

om alle patiënten die dat nodig hebben te kunnen ondersteunen bij de ademhaling. Nadat patiënten voldoende hersteld zijn en zij deze ondersteuning in het ziekenhuis niet langer nodig hebben, kunnen zij thuis verder uitzielen.

Verspreiding en incubatieperiode

Het virus verspreidt zich middels hoesten, niezen en praten; kleine druppels met het virus worden ingeademd of bereiken via de handen de slijmvliezen van neus, mond en/of ogen. Het virus kan een beperkte afstand tussen twee mensen overbruggen. Deze virusdruppels zijn relatief zwaar waardoor zij neerslaan binnen een afstand van twee meter.

De incubatieperiode is de periode waarin een persoon nog geen klachten heeft, maar wel besmet is en het virus bij zich draagt. Als stelregel geldt dat mensen besmettelijker zijn naarmate ze meer klachten hebben. De meeste mensen krijgen klachten op dag vijf of zes na besmetting, zelden pas na twaalf dagen of later. Het RIVM beschouwt een quarantaine periode van veertien dagen als veilig. Een ziek persoon blijkt gemiddeld een beperkt aantal, maximaal twee tot drie, andere personen te kunnen besmetten.

Verspreiding: handen versus voorwerpen

Het virus kan kortdurend overleven buiten het lichaam, bijvoorbeeld op voorwerpen. In deze periode kan het (ook via de handen) worden overgedragen. Handen schudden is een directe aanraking, waarbij een groot huidoppervlak wordt samengebracht, even aangedruwd en vastgehouden. Een mogelijk virusdeeltje gaat van een levend oppervlak naar een levend oppervlak. Bij het hanteren van voorwerpen is dit alles niet het geval.

Voorwerpen die gewisseld worden tussen mensen, zoals identiteitsbewijzen en muntgeld, lijken vooralsnog vrijwel geen/verwaarloosbaar klein risico op overdracht met zich mee te dragen.

Testen

Preventief testen op het coronavirus is niet zinvol. Bij afwezigheid van klachten is er nog onvoldoende virus aanwezig om het virus te kunnen uitsluiten of aantonen. Om deze reden worden mensen zonder klachten maar zelden getest. Bovendien is in Nederland het aantal testen schaars. Daardoor wordt heel selectief getest.

Voor het coronavirus geldt in Nederland een meldplicht. Dat wil zeggen dat een verdenking door een arts altijd gemeld wordt aan de GGD. De GGD bepaalt in hoeverre er wordt getest en verdere maatregelen moeten worden genomen.

Binnenkort zal het coronavirus vastgesteld gaan worden aan de hand van een beschrijving van de ziekte. Door medici wordt dit ook wel de casusdefinitie genoemd. Deze casusdefinitie is aan verandering onderhevig. Op het moment van publiceren hanteren de [World Health Organization \(WHO\)](#) en het [European Centre for Disease Prevention and Control](#) een speciale casusdefinitie van een verdenking van de ziekte COVID-19.

Samengevat is de casusdefinitie van COVID-19:

1. Koorts (ten minste 38 graden Celsius).
2. Luchtwegklachten (hoesten en/of kortademigheid).
3. Contact met een (mogelijk) besmet persoon in de afgelopen veertien dagen vanwege:
  - a. Reizen door een risicogebied.
  - b. Nauw contact. Onder nauw contact verstaan we:
    - Het delen van dezelfde leefruimte.
    - Een nabijheid van twee meter of minder gedurende minimaal vijftien minuten.
    - Directe aanraking, zoals bijvoorbeeld handen schudden.

Temperatuurcontroles

Temperatuurcontroles worden wereldwijd meermaals ingevoerd op o.a. luchthavens bij virusuitbraken. Deze temperatuurcontroles zijn echter niet zinvol gebleken in de opsporing van zieken tijdens een virusuitbraak. In Azië worden deze controles nog steeds toegepast als geruststellende, maar ineffectieve, maatregel. Het uitvoeren van dergelijke temperatuurcontroles stuit ook op privacy bezwaren vanuit de AVG.

Rol van de arbodienst

In de diagnostiek van het coronavirus heeft de bedrijfsarts geen rol. Het stellen van de diagnose is de rol van de huisarts in samenwerking met de GGD. Uw arbodienst/bedrijfsarts heeft wel een adviserende rol inzake maatregelen om gezondheidsschade, en daarmee gepaard gaande complicaties, te beperken en de bedrijfsvoering voort te zetten. Daarbij is er aandacht voor het welzijn van werknemers, het welzijn van derden en de bedrijfscontinuïteit.

Maatregelen

Weren van de werkplek

Om de gezondheid van uw werknemers en bezoekers te beschermen kunt u de volgende personen vragen om thuis te werken of hun afspraken om te zetten naar telefonische afspraken.

- Iedereen die de afgelopen veertien dagen heeft gereisd door een risicogebied.
- Iedereen die milde luchtwegklachten (neusverkoudheid, hoesten, keelpijn) en/of koorts heeft.
- Iedereen die nauw contact heeft gehad met een persoon met een vastgestelde coronabesmetting.

Thuiswerken

Thuiswerken is een mooie manier om het aantal interacties tussen mensen te verminderen. Het is een beschermende maatregel voor:

- Minder onrust op de werkplek.
- Minder kans op verspreiding via de werkplek.
- Minder kans dat werknemers betrokken raken bij een brononderzoek (GGD).

Het moet echter proportioneel en mogelijk zijn voor (de functie van) de werknemer en de ondersteuning vanuit ICT. Denk daarbij ook aan het beschikbaar stellen van handleidingen voor toegang digitale werkomgeving vanuit verschillende devices. Adviseer werknemers die nu al de mogelijkheid tot thuiswerken hebben om hun laptop, werktelefoon, opladers en andere benodigde spullen aan het einde van iedere werkdag mee naar huis te nemen. Mochten de ontwikkelingen er aanleiding toe geven, dan zijn deze werknemers alvast voorbereid op thuiswerken.

Gezond thuis aan het werk

Het stimuleren van thuiswerken vraagt ook om aandacht voor een goede werkplek en werkhouding in de thuisomgeving. In bijlage 1 vindt u hiervoor een aantal adviezen van onze ergonomoom.

Hygiënemaatregelen

Informeer werknemers over maatregelen ten aanzien van persoonlijke hygiëne:

- Raak zo min mogelijk de ogen, neus en mond aan.
- Stel middelen beschikbaar voor een goede handhygiëne:
  - Was regelmatig de handen met water en zeep en droog af met papieren handdoekjes. Vraag aandacht voor de [wasinstructie](#) van het RIVM.
  - Gebruik handalcohol indien er geen handenwasgelegenheid is. Gebruik dan bij voorkeur handalcohol met terugvetter ter voorkoming van uitdroging van de handen. Hang mededelingen ter herinnering bij de ingang, lunchruimtes en toiletten.
- Hoest en nies in de binnenkant van de elleboog.
- Gebruik papieren zakdoekjes, gooi deze na gebruik direct weg.
- Besteed aandacht aan het wassen van servies en bestek met water en zeep. Bij voorkeur op een hoge temperatuur in de vaatwasser.
- Maak dagelijks meerdere keren schoon met reguliere schoonmaakmiddelen:
  - Handgrepen, leuning, lichtknoppen, liftknoppen, balies.

- Toetsenborden, computermuizen, telefoons.
- Kranen, zeephouders, gootstenen, toiletten.
- Zorg voor een goede ventilatie en onderhoud uw airconditionings-/klimaatbeheersingssysteem. In theorie zijn de virusdruppels te zwaar om hierdoor opgezogen te kunnen worden.

Het dragen van mondkapjes werkt niet beschermend, behalve in specifieke gevallen (zoals voor zieken of medisch personeel).

Social distancing: contact met anderen verminderen

- Houd bij voorkeur twee meter afstand waar mogelijk.
- Schud geen handen. Handen zijn een bekende drager van ziektekiemen.
- Vermijd openbaar vervoer tijdens de spits.
- Beperk reisbewegingen.
- Verspreid werknemers over de werkplekken, zodat ze voldoende afstand tot elkaar kunnen bewaren.
- Ga in gesprek met werknemers in niet-kritische functies, zoals stagiairs.
- Voorkom drukte in het personeelsrestaurant door flexibele lunchtijden in te voeren.
- Voorkom drukte op kantoor door werktijden te spreiden.
- Maak gebruik van telefoon, videoconferencing etc. bij zakelijke contacten.
- Beperk vergaderingen in tijd, frequentie en aantal deelnemers, zodat deelnemers onderling bij voorkeur twee meter afstand kunnen houden.
- Gebruik met maximaal twee personen tegelijk de lift of vermijd de lift en stimuleer traplopen.
- Annuleer alle evenementen of laat deze doorgaan zonder publiek.
- Maximaliseer het thuiswerken, indien nodig in ploegen/vast rooster.
  - Doe een proef met minimale bezetting/massaal thuiswerken waarbij alle werknemers voor wie dat mogelijk is, thuiswerken om zo de zwakke plekken binnen uw organisatie te vinden.
  - Kijk in hoeverre digitaal werken/onderwijs mogelijk is, bijvoorbeeld met behulp van de tijdelijk gratis software van [Microsoft Teams](#) of [Google Hangouts Meet](#).

Reizen naar/vanuit het buitenland

- Reis niet naar risicogebieden. Ga de actuele reisinformatie na van bijvoorbeeld [RIVM](#), het [ministerie van Buitenlandse Zaken](#) en [LCR](#). Realiseer u dat de actuele ontwikkelingen vaak iets vooruit lopen op de officiële berichtgeving.
- Ook indien een werknemer zonder ziekteverschijnselen terugkeert vanuit een risicogebied, is ons advies om de werknemer gedurende veertien dagen na thuiskomst preventief thuis te laten werken.
- Houd contact met werknemers die risicogebieden bezocht hebben of bezoeken.
- Reizigers dienen extra zorg te besteden aan goede hygiëne en realiseer u daarbij dat hygiëneproducten niet overal ter wereld verkrijgbaar zijn.
- Houd rekening met onvoldoende beschikbaarheid van medische voorzieningen (wegens een overbelaste of onderontwikkelde gezondheidszorg).
- Ga na of het noodzakelijk is dat werknemers worden teruggeroepen.

Kwetsbare werknemers

De kans op besmetting met het nieuwe coronavirus is in de basis voor iedereen gelijk. Mensen met een kwetsbare gezondheid hebben echter wel meer kans op complicaties gedurende de ziekte. Het is dan ook begrijpelijk dat deze werknemers wellicht meer angst ervaren. Het is goed om hierover laagdrempelig met elkaar in gesprek te gaan.

Werknemers met een kwetsbare gezondheid zijn onder andere:

- Zwangere werknemers.
- (Chronisch) zieke werknemers.

Deze mensen dienen grote groepen en het reizen met het openbaar vervoer te vermijden.

Werknemers met een verhoogd risico zijn onder andere:

- Werknemers met een kwetsbaar persoon in de persoonlijke omgeving.
- Werknemers die op basis van hun functie veel (nauwe) contacten hebben.

Voor deze werknemers gelden de reguliere maatregelen van het RIVM en, in overleg, onze aanvullende adviezen. Het kan zijn dat voor uw organisatie maatwerk nodig is, afhankelijk van de combinatie met eventueel aanwezige specifieke arbeidsrisico's. Ga hierover, indien nodig, in gesprek met uw werknemers en neem bij twijfel contact op met uw bedrijfsarts.

Coronavirus op de werkplek

Indien u een persoon heeft binnen uw organisatie die voldoet aan de casusdefinitie van COVID-19 van de WHO en/of vastgesteld besmet is door de GGD, adviseren we de volgende maatregelen:

- Stuur de desbetreffende werknemer direct naar huis; de werknemer mag terugkeren indien hij/zij gedurende 24 uur volledig klachtenvrij is.
- Ventileer de ruimte(s) waar de werknemer is geweest gedurende een half uur.
- Reinig en desinfecteer contactoppervlakken (o.a. toetsenbord, trapleuningen, liftknoppen) met alcoholhoudende doekjes.
- Overleg met de GGD.
- Informeer uw bedrijfsarts.
- Maak indien mogelijk een logboek van personen met wie de desbetreffende werknemer nauw contact heeft gehad (binnen twee meter en langer dan vijftien minuten).
- Doe een geanonimiseerde mededeling aan alle werknemers met:
  - een extra oproep alert te zijn op luchtwegklachten.
  - informatie over de door u genomen/te nemen maatregelen.
- Laat werknemers met wie nauw contact is geweest, indien mogelijk, preventief veertien dagen thuiswerken.
- Heb speciale aandacht voor zorgen bij kwetsbare werknemers, zoals chronisch zieken en zwangere werknemers (zie bovenstaand 'Kwetsbare werknemers').
- Overweeg bij veel onrust onder werknemers een kortdurende (preventieve) sluiting van de vestiging.

Kortdurende (preventieve) sluiting van een vestiging

Ontwikkelingen rondom het coronavirus kunnen leiden tot grote onrust onder uw werknemers. Indien dit zich voordoet, kunt u (ook als er geen medische noodzaak is) het kortdurend (preventief) sluiten van een vestiging overwegen. Kondig aan wanneer u de

vestiging heropent, bijvoorbeeld na 48 uur. Neem de stand van zaken op en formuleer beleid. Indien gewenst kunt u extra schoonmaak inzetten. Deze maatregelen kunnen helpen om de rust te herstellen.

Terugkeer naar de werkplek

Wanneer iemand binnen de incubatieperiode van veertien dagen geen ziekteverschijnselen ontwikkelt, is het aannemelijk dat er geen gevaar meer is op besmetting. Datzelfde geldt voor werknemers die 24 uur klachtenvrij zijn na genezing van de ziekte.

Terugkeer naar de werkplek van deze werknemers kan toch spanningen opleveren bij collega's. Besteed hier aandacht aan, onder andere door werknemers vooraf te informeren en gerust te stellen. Schakel waar nodig de hulp is van externe professionals zoals een bedrijfsarts en/of bedrijfsmaatschappelijk werker.

Wet- en regelgeving

Als werkgever heeft u de verplichting te zorgen voor de veiligheid en gezondheid van uw werknemers, maar ook van derden (bezoekers, klanten, leerlingen, kinderen, patiënten). Vanuit het oogpunt van goed werkgeverschap en goed werknemerschap is het aan beide partijen om er alles aan te doen besmetting te voorkomen en in goed overleg de besluiten te nemen. Daarbij gelden de reguliere wet- en regelgeving en cao-afspraken.

Als werkgever dient u de (medische) privacy van werknemers in acht te nemen. Beperk het risico op de werkvloer door werknemers duidelijk te informeren over eventuele maatregelen en bijzondere verlofvormen (zorgverlof, calamiteitenverlof). Werknemers dienen op hun beurt zichzelf te informeren en eigen verantwoordelijk te nemen.

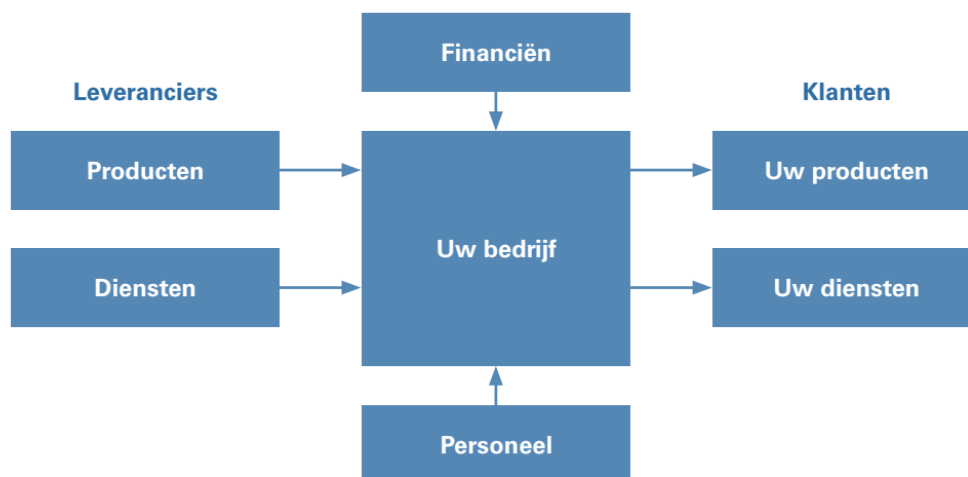
- Indien een werknemer voor zieken of naasten moet zorgen, wijs dan op de bijzondere verlofvormen (zorgverlof/calamiteitenverlof).
- [Werktijdverkorting](#) is mogelijk voor bedrijven die vanwege het coronavirus tijdelijk minder werk hebben. Zij komen hiervoor in aanmerking indien zij de komende 2-24 weken minstens 20% minder werk verwachten te hebben.

Een verspreiding van het virus kan er ook voor zorgen dat werknemers die geen risico vormen angstig zijn om in contact te komen met personen die (mogelijk) wel een risico vormen. Deze angst kan ervoor zorgen dat werknemers anders naar hun werk en hun werkplek kijken. Het is belangrijk om daarover het gesprek aan te gaan en waar nodig te kijken naar de mogelijkheden voor alternatief werk en/of thuiswerken.

Voor meer (arbeidsrechtelijke) informatie, zie [de website van VNO-NCW](#).

Bedrijfscontinuïteitsplan

Met het bedrijfscontinuïteitsplan bereidt een organisatie zich voor op de (mogelijke) gevolgen van het nieuwe coronavirus (COVID-19). Op basis van het bedrijfscontinuïteitsplan stelt u een eigen plan van aanpak op.

Overweeg de volgende zaken:

1. Centraal crisisteam
2. Risicoprofiel
  - a. Kritieke processen
  - b. Kritieke ondersteunende processen
  - c. Kwetsbaarheden / afhankelijkheden
  - d. Weerbaarheidsmaatregelen
3. Zorgmaatregelen
  - a. Personeelsbeleid
  - b. Vermindering sociale contacten
  - c. Hygiëne
  - d. Werkplek
4. Continuïteitsmanagement
  - a. Organisatie
  - b. Communicatie

1. Centraal crisisteam

Start met het aanwijzen van een centraal crisisteam binnen uw organisatie dat het bedrijfscontinuïteitsplan opstelt, vervolgens een plan van aanpak maakt en de daaruit voortvloeiende te ondernemen acties uitvoert. De namen, telefoonnummers en e-mailadressen van dit team moeten duidelijk worden gecommuniceerd.

2. Risicoprofiel

2A. Kritieke processen

Inventariseer de kritieke processen binnen de organisatie (zie bijlage 2 voor een voorbeeld van het format). Maak onderscheid tussen processen die níet uit mogen vallen, processen die kortdurend (circa twee weken) en processen die langdurig (circa drie maanden) mogen uitvallen. Beargumenteer uw keuzes.

2B. Kritieke ondersteunende processen

De kritieke processen zijn veelal afhankelijk van ondersteunende processen (zie bijlage 2 voor een voorbeeld van het format). Ook hiervan moet de continuïteit gegarandeerd zijn. Denk dan bijvoorbeeld aan:

- ICT: beschikbaarheid van hardware en software, stabiliteit van het netwerk als er op grote schaal thuis wordt gewerkt.
- Facilitair: inzet van extra hygiëneproducten en schoonmaak om besmetting te voorkomen.
- HR: extra inzet op arbo- en verzuimbeleid.

2C. Kwetsbaarheden/afhankelijkheden

Een van de belangrijkste kwetsbaarheden van iedere organisatie is de grootschalige afwezigheid van werknemers. Zo kunnen zij besmet of ziek zijn, maar bijvoorbeeld ook (onverwacht) preventief in quarantaine zitten, voor zieken, naasten en/of kinderen moeten zorgen of uit voorzorg thuisblijven. Mede daardoor kunnen knelpunten ontstaan in de personeelsbezetting, kennis en informatie, communicatiemiddelen, ICT en overige bedrijfsmiddelen. Denk hierbij ook aan leveranciers die mogelijk geen voorraad meer hebben of een gebrek aan (half)fabricaten vanwege het stilvallen van transport. Met het format in bijlage 3 kunt u een inventarisatie maken van de kwetsbaarheden/afhankelijkheden binnen uw organisatie. Enkele voorbeelden zijn:

- HR: afhankelijkheid van uitzendbureaus.
- ICT/Facilitair: tekorten bij leveranciers, beperkingen in het transport van goederen.
- Financiën: klanten onder financiële druk staan en daarom geen betalingen meer kunnen verrichten of bestellingen annuleren.

2D. Weerbaarheidsmaatregelen

Met het format in bijlage 4 kunt u een inventarisatie maken van de weerbaarheidsmaatregelen die de continuïteit waarborgen, zowel van de kritieke als van de ondersteunende processen.

Niet alle weerbaarheidsmaatregelen zijn op korte termijn uitvoerbaar. Daarom is het raadzaam om aanvullend op uw bedrijfscontinuïteitsplan een plan van aanpak te maken om deze maatregelen op termijn te realiseren. Vervolgens is het raadzaam het plan van aanpak te testen en/of oefenen. Mogelijke weerbaarheidsregelingen zijn:

- Verantwoordelijkheidstoedeling
- Vervanging/mandatering
- Brede inzetbaarheid/functieroulatie
- Flexpoolvorming
- Vastlegging basis- en spoedprocedures
- Alternatieve overlegvormen

- Contractbeheer (garanties derden)
- Gedeeld gebruik maken van faciliteiten
- Uitwijkmogelijkheden (thuiswerken)

3. Zorgmaatregelen

Zie onderdeel 'Maatregelen' eerder in dit werkgeversadvies.

4. Continuïteitsmanagement

4A. Organisatie

Het centrale crisisteam heeft een voorbereidende rol met als opdracht het opstellen van het bedrijfscontinuïteitsplan en het plan van aanpak. In aanvulling op het crisisteam is continuïteitsmanagement essentieel. Verdeel daarom de verantwoordelijkheden van uw organisatie om snel prioriteiten te kunnen stellen en snel te kunnen reageren. De namen, telefoonnummers en e-mailadressen van sleutelfiguren moeten duidelijk worden gecommuniceerd.

4B. Communicatie

Zorg naast een goede voorbereiding ook voor het informeren van uw werknemers en indien nodig uw klanten, leveranciers en bezoekers.

- Informeer over de genomen maatregelen in het kader van het coronavirus.
- Informeer over richtlijnen voor ziekteverlof en bijzonder verlof.
- Informeer over eventuele werktijdverkorting (indien van toepassing).
- Overweeg het instellen van een centraal communicatiepunt voor de verschillende doelgroepen.
- Waarborg bereikbaarheid van werknemers:
  - Noteer in overleg privénummers (indien nodig).
  - Overweeg app-groepen op te starten voor korte communicatielijnen.

Als hulpmiddel kunt u gebruikmaken van het document 'Het coronavirus. Blijf gezond en veilig aan het werk' dat u vindt op onze website: www.arboned.nl/coronavirus.

Bijlage 1 Thuiswerken i.v.m. COVID-19

Omdat niet iedereen thuis een ingerichte kantoorwerkplek heeft, bestaat er bij veelvuldig thuiswerken een risico op klachten van met name de nek-/schouderregio (CANS, voorheen RSI). Bijvoorbeeld doordat werknemers met hun laptop aan de eettafel gaan zitten. Hierbij ontbreekt vaak steun voor de armen of moet de werknemer de schouders optrekken omdat de stoel te laag is ten opzichte van de tafel. Om zo gezond en duurzaam mogelijk thuis te werken, wordt aangeraden de volgende tips te volgen:

- Indien u veel moet bellen, gebruik dan bij voorkeur oortjes/koptelefoon of de speakerfunctie zodat u uw handen vrij heeft.
- Heeft u een thuis een kantoorwerkplek? Gebruik deze dan zoals u dit op kantoor ook gewend bent.
- Heeft u een kantoorstoel bij een eettafel staan?
  - Stel de armsteunen van de stoel dan in voor een goede, ontspannen steun van de armen.
  - Plaats de stoelzitting vervolgens hoger, zodat de armsteunen op dezelfde hoogte staan als het tafelblad.
  - Zet iets onder de voeten zodat de bovenbenen horizontaal gesteund worden op de stoel.
- Heeft u bovenstaande niet? Probeer dan de stoel eventueel wat te verhogen, zodat als de onderarmen op tafel liggen uw de schouders niet te veel hoeft op te trekken.
- Steun de armen goed op tafel met het toetsenbord iets verder weg, maar houd de rug recht en voorkom voorover hangen.
- Wissel zitten aan de tafel ieder half uur af met rondlopen, bewegen of doen van oefeningen. Loop bijvoorbeeld rond bij het telefoneren. Gebruik eventueel pauzesoftware, zoals Workrave, om u te waarschuwen.
- Ga regelmatig een half uur met de laptop op schoot op de bank of fauteuil zitten. Leg eventueel een kussen onder de ellebogen als steun.
- Gebruik, indien mogelijk, aan tafel een apart toetsenbord en plaats de laptop op een verhoging (bijvoorbeeld een stapel boeken), zodat de bovenrand van het scherm iets onder ooghoogte komt.
- Wees bij het werken op de laptop, zonder apart toetsenbord, extra alert om het ontspannen van uw schouder- en nekspieren en beweeg extra, zodat de spieren goed doorbloed blijven.
- Stel, indien u een aparte monitor gebruikt, deze in op bovengenoemde hoogte.
- Ga bij voorkeur op een plek zitten met het raam aan de zijkant of achter u. Het is extra vermoeiend om richting het daglicht te kijken.

Bijlage 2 Inventarisatie kritieke (ondersteunende) processen

Kritieke (ondersteunde) processen en/of te prioriteren producten en diensten.	Betrokken instanties	Niet te onderbreken	Twee weken te onderbreken	Drie maanden te onderbreken	Argumentatie

Bijlage 3 Inventarisatie kwetsbaarheden/afhankelijkheden

Kwetsbaarheden/ afhankelijkheden	Minimale vereiste bezetting	Knelpunten bij absentie (ja/nee)			Sleutelfiguren per proces	Knelpunten bij ketenpartners	Knelpunten t.a.v. kennis en informatie, systemen, middelen (intern, extern)
		10%	30%	50%			

Bijlage 4 Inventarisatie weerbaarheidsmaatregelen

Kritieke (ondersteunende) processen en/of te prioriteren producten en diensten	Impact uitval proces/dienst/product			Weerbaarheidsmaatregelen
	Laag	Midden	Hoog	